

Överåklagaren tar rovdjuren i försvar

Sven-Erik Alhem, överåklagare, har ansvar för överprövning av jaktbrott mot de stora rovdjuren, ett ansvar han tänker ta på allvar. I en intervju för Rovdjursföreningens vice ordförande Uffe Stridsberg framför han kritiska synpunkter på samhällets och rättssystemets brister i att komma åt illegal jakt på rovdjur och argumenterar mot attityderna bakom dessa brott.

En av landets överåklagare, Sven-Erik Alhem, har under senare tid varit delaktig i den livliga debatt som föregått de nya lättnaderna i jaktförordningens paragraf 28 om skydds jakt på enskilda initiativ när det gäller stora rovdjur.

Utvecklingscentrum Malmö, där Alhem är chef, har ansvar för bland annat miljömål, arbetsmiljömål, hatbrott och mänskliga rättigheter. Bland miljömålen ingår ansvaret för jaktbrott som avser de fyra stora rovdjuren. Det jobbar överåklagaren med nationellt och har till uppgift att överpröva åklagarbeslut nationellt inom verksamhetsområdet.

Alhem betonar att han är en sann demokrat som finner sig i den lagstiftning som gäller, men samtidigt är han, liksom Riksåklagaren, kritisk till den försöksperiod som vi nu är inne i när det gäller förändringen av Jaktförordningens 28 §.

– Det är ett oroande moment att Svenska Jägareförbundet är en mycket stark påtrycknings-

Foto: Uffe Stridsberg

”Den som är förslagen har idag utomordentligt lätt att skjuta en varg. Det finns praktiskt taget ingen möjlighet att bevisa att inga skrämselförsök har gjorts”, säger överåklagare Sven-Erik Alhem om den nya lagändringen för oplanerad skydds jakt på rovdjur.

grupp gentemot regeringen och det är olyckligt i sammanhanget. Regeringen är själv också väldigt medveten om det risktagande man gett sig in på. Därför har man inte genomfört förändringen permanent, utan man har sagt att det är en prövotid på två år. Samtidigt har man gett Naturvårdsverket i uppgift att noggrant utvärdera följderna av den förändrade lagstiftningen. Det hade man ju aldrig behövt göra om det vore så att man känt sig säker i sina överväganden, säger överåklagare Alhem.

Den pressrelease som kom från Regeringskansliet i samband med beslutet om ändringen i ”28: an”, talade om att det var ett förstärkt skydd för tamdjur mot rovdjursangrepp.

– Skall man vara objektiv, och

en åklagares arbete präglas av objektivitet, skulle jag gärna sett att man tillagt att ändringen innebär att vargens och järvens livsbetingelser samtidigt minskar.

– Naturvårdsverkets uppdrag att, tillsammans med Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten, granska följderna av ändringen, medför att jag har beslutat att ta in samtliga beslut av åklagare i landet som avser jaktbrott när det gäller de fyra stora rovdjuren från ett antal veckor före 1 maj 2007, då den beslutade ändringen av 28:an trädde i kraft. Detta för att det redan nu finns åtal som lagts ned av åklagare som åberopade den då förestående lagändringen som skäl för att inte gå vidare. Det visar ju att ändringen får följdverkningar utifrån bevissynpunkt, precis

som Riksåklagaren och jag själv påpekat.

– Granskningen av åtalsärenden är en del av den översyn som Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Naturvårdsverket fått i uppdrag av Regeringen att genomföra och redovisa senast i januari 2009. Tanken bakom är att man i slutänden rimligen får en fullständig bild, så att man objektivt kan tala om vad följdverkningarna i realiteten blev av förändringen men också se vad skillnaden blev i jämförelse med om man behållit den gamla lagstiftningen.

ÖVERÅKLAGARE ALHEM HAR inte undanhållit att han personligen har en positiv syn på stora rovdjur.

– För mig personligen som samhällsdebattör och alldeles oavsett min åklagarfunktion, så har jag oerhört svårt för människor som bara vill utrota och döda. Mängder av sådana kontakter har jag ju fått sedan det blev känt att jag har den här funktionen. Många människor ringer och mejlar till mig och är väldigt hatiska och ”skjut-gräv-och-tig” är ett vanligt uttryck. Men samtidigt är det åtskilliga positivt inställda till mitt engagemang som hört av sig, vilket är glädjande.

En negativ inställning till rovdjurens existens som är betingad av att man anser att rovdjuren tar jägarnas bytesdjur och därigenom vållar skada, har Alhem inget till övers för.

– Ett synsätt som bygger på den oerhört otrevliga ambitionen att vilja utrota något för att gynna sitt eget intresse är något som jag känner olust inför. Särskilt med tanke på vargens och järvens utsatta läge.

Alhem har offentligt uttalat att han betraktar vargen som en av sina familjemedlemmar.

– Det gäller egentligen alla djur. Konsekvensen av om man skulle tillämpa den hårda linjen

medför att alla, i något avseende farliga djur på jordens yta måste utrotas. Från exempelvis huggorm, varg och järv till leopard och tiger. Det slutar ju i konsekvensens namn med att du måste utrota alla dina medmänniskor, för de är ju jättefarliga, resonerar han.

När risker för hundar kommer på tal, menar Alhem bestämt att på samma sätt som man måste lära sin hund var farorna finns i stadsmiljön, så måste hunden lära sig vad farorna består i när den är i skogen.

– Det är hundägaren som ska se till att hans hund inte hamnar i en farlig situation. Ansvaret för hundens säkerhet ligger helt och hållet på hundägaren och så skall det vara enligt min mening.

På frågan om det då inte är ett ansvar för hundägarna själva att hålla sina hundar försäkrade och inte som nu, en fråga för staten att betala ut ersättning för hundar som blir rovdjursdödade eller skadade svarar Alhem:

– Jo, rent formellt är det så. Men likväl kan det finnas ett starkt psykologiskt skäl för staten att vara

generös i dessa sammanhang för att inte ytterligare spä på rovdjurshatet.

Att konflikten mellan jakthundar och varg används som huvudargument mot varg tolkar Alhem på följande sätt:

– Det bästa argumentet mot varg vore nog om man kunde visa upp en av varg sargad och dödad människa. Men det kan man inte och då tar man istället till det förhållandevis lilla problemet med vargdödade hundar.

– Vi har däremot ett påtagligt problem med aggressiva hundar i vårt land som angriper och skadar människor i betydande utsträckning. Därför måste polismyndigheterna få en mycket

större möjlighet att självständigt fatta beslut att ta farliga hundar av daga.

Alhem har stor förståelse för tamdjursägare inom jordbruksproduktionen.

– De skall ha berättigade möjligheter att få statliga bidrag för att göra det så säkert som möjligt när de skall driva sin verksamhet och handel. Man skall göra det mesta möjliga utan att ta död på rovdjuren. Konsekvensen måste vara att staten håller de som drabbas skadelösa, det är viktigt.

NÄR DET GÄLLER jaktbrottsutredningar så anser överåklagare Alhem att det är viktigt med ett väl fungerande brottsutredningssystem av helt fristående personer både på polissidan och på åklagarsidan.

– Det har visat sig gång på gång, i kontakter jag haft, att det funnits alltför starka påtryck-

nationell behörighet. Ytterst kommer ju överprövningar på mitt bord. Så där känner jag större trygghet för oberoende än jag gör på polisnivån.

– I alla jaktbrottsammanhang är en väl genomförd brottsplatsundersökning ytterligt viktig. Om en polis har kopplingar som gör att han ensam inte vill eller vågar anmäla något som han anser kan vara ett brott, ja då kan du tänka dig hur väl en brottsplatsundersökning kan bli genomförd om man har en lägre ambitionsnivå.

En annan svårighet som Alhem kommer in på är att det ofta saknas vittnen till det som kan tänkas vara jaktbrott. Det försvårar utredningarna.

– När det gäller brott där djur är brottsoffer och saknar den kommunikativa förmågan att föra sin talan, har brottsoffret en mycket sämre situation. Då är vittnen av stor vikt.

Även om det finns en ovilja mot att vittna om jaktbrott, och då kanske främst inom jägarkåren, så vill Alhem betona att man inte alls kan dra hela jägarkåren över en kam. Han tror att en majoritet av jägarna har en äkta ambition att följa gällande bestämmelser och inte skulle kunna tänka sig att för egen del utnyttja den nya "28:an". Han menar också att den som idag skjuter, gräver ner och tiger, som SGT-budskapet går ut på, den är ju inte egentligen betjänt av lagändringen.

Den nya lydelsen i "28:an" som innehåller en skrivning om att man först måste försöka skrämman rovdjuret och att detta måste vara verkningslöst innan man får skjuta rovdjuret, ger en åklagare en synnerligen svår bevissituation, menar Alhem.

– Den förändring som nu genomförts innebär fördel för gärningsman. Den som är förslagen

har idag utomordentligt lätt att skjuta en varg, säger han bestämt och fortsätter:

– Det finns praktiskt taget ingen möjlighet att bevisa att inga skrämselförsök har gjorts. Den förslagene, som har möjlighet att lägga upp en berättelse efter att ha skjutit ett rovdjur gentemot en sådan hamnar ju en åklagare i dunderunderläge. Fult uttryckt kan man säga att det nästan endast är den dumme som åker fast. Ingen förslagene och klok åker fast om man inte har maximal otur. Men i alla brottsutredningar finns det dock ofta en nervositet hos inblandade och tillfälligheter och tur som kan hjälpa en utredare. Skryt och rena tabbar hos brottslingar kan ju ibland också spela brottsutredare i händerna.

UFFE STRIDSBERG

"När det gäller brott där djur är brottsoffer och saknar förmågan att föra sin talan, då är vittnen av stor vikt."

ningar på lokala utredare. Därför måste man ha en form av nationell hantering där man känner trygghet och säkerhet med att det finns ett totalt oberoende vad gäller utredningarna. Hos miljöåklagarna, som har ansvaret för jaktbrottsmålen, är det väldigt bra tillgodosett. Skulle det visa sig att en miljöåklagare har någon koppling till personer som rör en utredning, så kan man ju alltid skifta mål med någon annan miljöåklagare. Detta eftersom alla miljöåklagare har

Fakta/ Ändring i 28§ om skydds jakt på rovdjur

Enligt en nytt tillägg i 28§ Jaktförordningen som trädde i kraft 2007-05-01, får ett rovdjur dödas såväl i skogen som i en beteshage om det bedöms uppenbart att rovdjuret går till angrepp mot ett tamdjur, vilket som helst, om det inte går att först skrämman bort rovdjuret eller på annat lämpligt sätt avvärja angreppet. Tidigare gällde att en skada på tamdjur först måste ha skett, eller annars att rovdjuret befann sig inom ett inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret.

Hör till familjen. Som många andra naturintresserade och djurvänner ser Sven-Erik Alhem de vilda rovdjuren som sina familjemedlemmar och hyser omsorg om dessa.

Foto: Kent-Åke Gustavsson

